

Obraćanje Visokog predstavnika Paddy Ashdowna Narodnoj skupštini RS

Gospodine predsjedniče, dame i gospodo,

dopustite mi da vam se na početku zahvalim što ste mi pružili prigodu da vam se danas obratim.

Žao mi je što to nisam mogao učiniti prije ljetnih odmora, kada je u moje ime govorio moj zamjenik, ambasador Don Hays.

No ja sam obećao da ću doći ovamo osobno. Dakle, tu sam.

Kada sam stigao rekao sam da bih želio da ovakve sjednice postanu redoviti dio mojih aktivnosti u Bosni i Hercegovini. Dakle, ovo će, nadam se, biti prva od mnogih prigoda da se sastanemo i razgovaramo.

U sljedećih nekoliko godina desit će se mnogo toga – bit će momenata zajedničkog uspjeha i, neminovno, momenata žustrog neslaganja – ali želim vjerovati da ćemo svo to vrijeme i dalje međusobno razgovarati – uljudno ali i iskreno, otvoreno, licem u lice.

Isto treba da se odnosi i na naše ophođenje sa ljudima izvan ove prostorije – ljudima zbog kojih smo ovdje.

Upravo to je smisao demokracije.

Dužni smo ljudima u stvarnome svijetu opisati stvari onakvima kakve jesu. Govoriti jasno i iskreno o situaciji u Republici Srpskoj, u Bosni i Hercegovini i šire u regiji.

Baš kao i u mojoj zemlji, previše informacija u BiH do birača dolazi neizravnim putem – nagovještaj neimenovanog izvora, sjeme sumnje koje posije novinar, istraga koja se najavi pa se

onda demantira, pozorno napisana izjava odvjetnika, intrige i spletke o kojima se šapuće po kuloraima parlamenata.

Svaki dan politička sapunica doživi novo iznenađenje ili zaokret.

No ona prečesto veoma malo sliči na stvari koje se tiču svakodnevnog života i svakodnevnih briga.

Kada putujem po zemlji, ljude uvijek pitam što ih najviše brine.

I znate, gdje god odem dobijem isti odgovor: ljude brinu radna mjesta, brine ih kriminal, i korupcija. Žele da se njihovi političari pozabave pitanjima koja se tiču samih građana. Žele da oni rade za građane, a ne za sebe.

Prije svega, oni žele bolju budućnost za sebe i svoju djecu, i žele znati kako njihovi vođe to namjeravaju ostvariti.

Zato su izbori koji će se održati 5. listopada odista važni.

Građani iz Republike Srpske 5. listopada moraju donijeti ozbiljnu odluku. Dužnost je svih nas objasniti što ta odluka podrazumijeva, i što će biti njene posljedice.

Odluka koja se donosi 5. listopada

Oni od vas koji budu izabrani u ovaj i druga zakonodavna tijela u Bosni i Hercegovini snosit će veliku odgovornost. Morat će napraviti od BiH funkcionalnu državu. Morat će povesti BiH i njene građane dalje putem trajnoga mira, stabilnosti, prosperiteta i članstva u Europskoj uniji. I po prvi put poslije rata imat ćete četiri godine da polučite rezultate, prije no što birači budu mogli opet donijeti svoj sud.

A do tada će odluka o sudbini građana ove zemlje i ove regije biti donesena.

Do 2006. godine ili će proces reforme ovu zemlju jednom zauvijek odvesti na put stabilnosti, prosperiteta i članstva u Europi. Ili će pak u potpunosti stati, i ostaviti Bosnu i Hercegovinu u stanju propadanja, daleko iza svojih susjeda, paraliziranu dugovima, ulagači će je izbjegavati a mladi napustiti, bit će potkopana korupcijom i po svemu sudeći osuđena na trajni nadzor međunarodne zajednice.

Ovo može zvučati alarmanto. Teška srca za ijednu zemlju mogu reći nešto tako dramatično, kao što je to da joj se pruža posljednja prilika, i to za veoma dug period.

Međutim Bosni i Hercegovini istječe vrijeme, a cijena okretanja leđa reformi i Europi ma kako spor i frustrirajući taj proces ponekada može biti, izuzetno je visoka.

Je li to neko novo razmišljanje? Nije. Ono postoji već odavno.

Poslušajte što Ivo Andrić kaže u "Travničkoj hronici";

"Vi vidite da je narod u Bosni podijeljen na tri ili čak na četiri vjere, podijeljene i zakrvljene među sobom, a svi zajedno odvojeni neprelaznim zidom od Europe, to jest od svijeta i života... Sumnje nema da će i vaša zemlja jednog dana ući u europski sklop, ali se može desiti da uđe podvojena i nasljedno opterećena shvatanjima, navikama i nagonima kojih nigdje više nema, i koji će joj kao aveti sprečavati normalan razvitak i stvarati od nje nesavremeno čudovište i svačiji plijen. A ovaj narod to ne zaslužuje."

Moja poruka građanima Republike Srpske krajnje je jednostavna:

Prvo, obavezno izađite na izbore, jer vaš glas može promijeniti stvari.

I drugo, dobro razmislite o tome za koga ćete glasati.

Naravno, možete glasati protiv reformi i protiv Europe, ukoliko to zaista želite.

Možete glasati tako da se zadrži *status quo* i osuditi ovu zemlju na stagnaciju.

To je vaše pravo kao birača.

Ali razmislite jako dobro prije nego što procesu reforme okrenete leđa.

Točno je da je za reformu potrebno vrijeme – ona je teška a za neke i bolna. Ona se može provesti samo ako smo spremni gledati u budućnost umjesto da budemo opsjednuti prošlošću. I točno je da su obični građane, u svom svakodnevnom životu znali za predsnoti reformi samo po tome što su one izostale.

No nije potrebno dugo tražiti među zemljama ove regije ili ostatka Europe da bi se vidjelo da se reforma uistinu isplati, i da će se isplatiti, ukoliko budemo imali hrabrosti Bosnu i Hercegovinu učiniti funkcionalnom, držati svoga puta i imati u vidu krajnji cilj.

Pogledajte Sloveniju, gdje sada prosječna plaća iznosi preko 1.300 KM mjesečno a nezaposlenost iznosi oko 6%.

Pogledajte Mađarsku, u kojoj se izvoz između 1990. i 2001. godine utrostručio, porastavši sa 11 milijuna na 32 milijuna dolara.

Te Hrvatsku, u kojoj se bruto nacionalni proizvod u posljednjih deset godina udvostručio.

Nema razloga zašto Bosna i Hercegovina ne bi mogla dostići svoje susjede, ukoliko smo u tome odlučni.

Dugoročnije gledano, nema razloga zašto ne bismo mogli imati najčistiji politički prostor na Balkanu zašto ne bismo mogli postati zemlja u kojoj okruženje najviše pogoduje poslovanju na Balkanu, ili imati najkredibilniji pravni sustav u regiji.

Možete pomisliti da ovo zvuči kao mašta. Slažem se da je ambiciozno. Međutim, ne preostaje nam ništa drugo nego da

budemo ambiciozni. A to se može uraditi, ukoliko na tome budemo radili.

Jedino što nedostaje za bolje sutra je odlučnost da se to bolje sutra izgradi.

BiH ne može promijeniti svoju prošlost. Ali vi možete utjecati na svoju budućnost.

I zato apeliram na birače da inzistiraju da njihovi političari odgovore na tri ključna pitanja u svezi sa svakim od velikih problema.

Zašto?

Kako?

Kada?

Upitajte političare zašto životni standardi u RS nisu na višoj razini, što oni namjeravaju poduzeti u svezi s tim i kada?

Upitajte ih zašto je tako teško poslovati u BiH, zašto strane kompanije izvješćuju da je teže trgovati između entiteta nego sa dalekim državama, te što će oni poduzeti da se to promijeni.

Kako će upostaviti funkcionalno gospodarstvo u BiH, tako da ulagači donesu svoj novac ovdje i da poslovni ljudi u RS mogu slobodno trgovati, ostvarivati zaradu i otvarati više radnih mjesta.

Upitajte ih zašto nema vladavine zakona u ovoj zemlji i što će oni uraditi da se to uspostavi. Na koji način će se uhvatiti ukoštac sa mrežama organiziranog kriminala na visokoj razini, kako bi se očistila carinska uprava i kako bi se suprotstavilo gospodarskom kriminalu, kako bi se izvršila reforma policije i sudskog sustava i kako bi se primijenili najviši mogući standardi u javnom životu.

Upitajte ih što će uraditi da ova zemlja profunkcionira, da vlasti služe građanima i da pripreme Bosnu i Hercegovinu za ulazak u EU.

Ovo su velika pitanja. Ona zaslužuju da se odgovori na njih.

Ne prihvatajte ništa manje od toga.

Naravno, bit će i onih koji ne žele pričati o ovim stvarima.

Oni će na sve moguće načine pokušati da promijene temu i govore o drugim stvarima, da skrenu vašu pozornost s pitanja koja su zaista bitna za predstojeće izbore.

Nešto od toga smo vidjeli u nekoliko posljednjih dana. Moj savjet glasačima ovdje u Republici Srpskoj i u Bosni i Hercegovini je jednostavan.

Bit će onih koji će željeti probuditi stare duhove prošlosti kako bi iznudili vaše glasove. Ignorirajte ih. Prošlost se neće vratiti. Morate se brinuti za budućnost, a to znači za zapošljavanje i zakonitost, a ne za nacionalizam i nacionalističke snove.

Bit će onih koji će se pretvarati da prošlost može biti budućnost. Ne može. A oni koji nastoje da prikažu drugačije, uništavaju put u Europu.

Ignorirajte ih. Ne odgovarajte na provokacije; ne igrajte njihovu igru. Vi vodite računa o vašoj budućnosti i budućnosti vaše djece – to znači o zapošljavanju i zakonitosti, i ni o čemu drugom.

Pripazite se toga, to vam je moj savjet.

Pripazite se onih koji tvrde su ugroženi vaša nacionalna zajednica – vaš nacionalni identitet – i da je čak i samo postojanje Republike Srpske pod znakom pitanja.

TO NIJE TOČNO. Vi to ne biste dozvolili, a ne bih ni ja.

Na dan kad sam došao u ovu zemlju rekao sam sljedeće: *“Nikad neću dozvoliti bilo kakvu ustavnu promjenu koja temeljno ugrožava identitet ili sigurnost bilo kojeg konstitutivnog naroda u Bosni i Hercegovini”*.

Stojim iza toga.

Rekao sam da *“naša zadaća nije potisnuti ili uništiti ničiji nacionalni identitet”* nego *“strpljivo graditi državu koja štiti te identitete, slavi ih i njeguje za dobrobit sviju”*.

To ostaje naša zadaća.

Kada sam došao u ovu zemlju, rekao sam i to da ćemo u Bosni i Hercegovini *“zajedno uspjeti ili zajedno propasti”*.

Taj izbor stoji pred nama.

Stoga govorim biračima, kada vam se kaže da glasujete za Srbe ili Bošnjake ili Hrvate, postavite sebi nekoliko pitanja:

Upitajte se zašto ne biste mogli glasovati i kao pojedinac – kao liječnik, nastavnik, radnik u tvornici ili student.

Upitajte se zašto ne biste mogli glasovati kao član obitelji – kao roditelj, kao djed, kao sin ili kći.

Upitajte se zašto vaša nacionalna pripadnost treba biti jedini, ili čak primarni, čimbenik koji određuje kako ćete glasovati, kada ste vi također građani Europe, Balkana, Bosne i Hercegovine i svoje lokalne zajednice?

Vidite, ima suviše stvari koje treba uraditi, dosta toga treba da se promijeni, umjesto da vodimo našu politiku čisto prema etničkim odrednicama.

Dozvolite ljudima da kažu da je 5. listopada 2002. godine bio dan kad su ljudi glasovali za sebe, za svoje obitelji i za budućnost svoje djece. Dan kada je nada pobijedila strah. Dan kada je Bosna i Hercegovina napravila odlučujući korak ka

stabilnosti, napretku i svojoj europskoj budućnosti.